

1. ראש השנה טז, ב

אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלוין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה. אמר רבי אבין: מאי קרא - ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו, ימחו מספר - זה ספרן של רשעים גמורין, חיים - זה ספרן של צדיקים, ועם צדיקים אל יכתבו - זה ספרן של בינוניים. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא: ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, מחני נא - זה ספרן של רשעים, מספרך - זה ספרן של צדיקים, אשר כתבת - זה ספרן של בינוניים.

2. פירוש המשנה ראש השנה א, ב

בני מרון, הצאן, ותרגום כבשים אמריא, כלומר שמחשבין עם בני אדם ודנין אותם לבריאות ומחלה ומות וחיים וזולת זה משאר מצבי האדם. ופשט לשון זה ברור כמו שאתה רואה, אבל סודו וענינו אין ספק שהוא קשה מאד.

3. רמב"ם תשובה ג, א-ד

כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכיות ועונות. מי שזכיותיו יתירות על עונותיו, צדיק, ומי שעונותיו יתירות על זכיותיו, רשע, מחצה למחצה, בינוני.

וכן המדינה, אם היו זכיות כל יושביה מרובות על עונותיהם, הרי זו צדקת, ואם היו עונותיהם מרובים, הרי זו רשעה. וכן כל העולם כולו.

אדם שעונותיו מרובין על זכיותיו, מיד הוא מת ברשעו, שנאמר "על רוב עונך" (ירמיהו ל"ד:ד). וכן מדינה שעונותיה מרובין, מיד היא אובדת, שנאמר "זעקת סדם ועמורה כי רבה" (בראשית י"ח:כ). וכן כל העולם כולו, אם היו עונותיהם מרובין, מיד הן נשחתינן, שנאמר "וירא י"י כי רבה רעת האדם בארץ" (בראשית ו'ה):

ושקול זה אינו לפי מניין הזכיות והעונות, אלא לפי גדלן, יש זכות שהיא כנגד כמה עונות, שנאמר "יען נמצא בו דבר טוב" (מלכים א' י"ד:י"ג), ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות, שנאמר "וחוטא אחד יאבד טובה הרבה" (קהלת ט"ו:ח). ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות

כשם ששוקלין עונות אדם וזכיותיו בשעת מיתתו, כך בכל שנה ושנה שוקלין עונות כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכיותיו ביום טוב של ראש השנה. מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, ומי שנמצא רשע נחתם למיתה, והבינוני תולין לו עד יום הכפורים, אם עשה תשובה, נחתם לחיים, ואם לאו, נחתם למיתה.

אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו עורו ישינים משנתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו

לנפשתיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה.

לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב. חטא חטא אחד, הרי הכריע עצמו והכריע את כל העולם כולו לכף חובה, וגרם לו השחתה. עשה מצוה אחת, הרי הכריע עצמו והכריע כל העולם כולו לכף זכות, וגרם להן תשועה והצלה. זה הוא שנאמר "וצדיק יסוד עולם" (משלי י':כ"ה), זה שצדק עצמו הכריע את כל העולם והצילו.